

Obce zbytečně platí za likvidaci elektroodpadu

7.12.2011 Pražský deník MICHAL ACHREMENKO

Praha – Jde o neznalost nebo o korupci? Některé obce za sběr nebezpečného elektroodpadu platí. Těžko říci, v čem problém spočívá, ale v každém případě je podivné, když obec nebo firma platí za likvidaci elektroodpadu, která je zajišťována kolektivním systémem Ekolamp zcela zdarma.

Ekologické náklady

Řada obcí zbytečně platí za likvidaci elektroodpadu. „Nevyužívají bezplatný systém odběru a platí nesmyslné částky za likvidaci firmám, které fungují mimo režim zpětného odběru, obvykle odpadovým společnostem. Přitom stejné a mnohdy kvalitnější služby mohou získat zdarma,“ upozorňuje Radoslav Chmela, zástupce společnosti Ekolamp, která se zaměřuje na zpětný odběr vysloužilých světelných zdrojů a průmyslových svítidel.

Například u zářivek tyto platby převyšují deset korun za odebraný kus.

Podle zástupců kolektivních (sběrných) systémů může být důvodem takového neekonomického jednání pouze neznalost nebo korupce. „Dobrovolné platby za odevzdávání elektrozařízení jsou těžko pochopitelné. Obec či firma, v případě korupčního jednání, získává za placený odběr vysloužilých elektrozařízení nějaké jiné, skryté, výhody,“ vysvětluje Chmela.

Nejde jen o likvidaci

Nezasvěcený může namítnout, že je likvidace jako likvidace a že tedy nezáleží na tom, kdo od vysloužilých spotřebičů obci „pomůže“. Problém je však v tom, že ekologická likvidace je velmi nákladná a není možné ji hradit pouze z prodeje získaných druhotných surovin.

„Přesto kolektivní systémy nabízejí své služby zdarma a obvykle ještě přidávají různé výhody pro partnery, kteří se na sběru podílejí. To je však možné jen díky příspěvkům výrobců, které jsou promítnuty do prodejní ceny elektrospotřebičů. Bez nich by likvidace nebezpečných látek nebyla možná,“ vysvětluje obchodní model kolektivních systémů Alexandr Hanousek, jednatel firmy Ekolamp.

Rtuť hrozí

Společnost proto varuje nejen před zbytečnými platbami za recyklaci, ale i před možným znečištěním životního prostředí. Vysloužilé zářivky nebo výbojky totiž obsahují nebezpečnou rtuť, kterou je třeba odborně odstranit, což je velmi nákladný proces.

„Například u světelných zdrojů tvoří téměř 50 procent z celkových čistých nákladů vynaložených na svoz, třídění a zpracování,“ vysvětluje Chmela.

Na poli zpětného odběru však působí i firmy, jejichž strategií není ekologická likvidace co největšího množství vysloužilých elektrozařízení. Dokládá to tvrzení jednoho z tuzemských kolektivních systémů, že je možné zajistit kompletní servis spojený se sběrem a likvidací jednoho světelného zdroje za 1,90 koruny. „Jen samotné zpracování jednoho světelného zdroje se ale pohybuje okolo dvou korun. Řádný kolektivní systém však musí kromě zpracování plnit i další úkoly, kterému ukládá zákon a které na něj delegovali výrobci elektrozařízení,“ vysvětluje Chmela.

Platí se i osvěta

Kolektivní správci musí budovat a provozovat rozsáhlou sběrnou síť v obcích a dalších stovkách sběrných míst u obchodních partnerů. Kromě toho jsou povinni zajistit osvětu o zpětném odběru.

„Tyto služby včetně zpracování není možné poskytnout za necelé dvě koruny za kus. Lze spekulovat, jak takový provozovatel oklešťuje ekologickou likvidaci elektroodpadu, aby mohl podezřele nízkou cenu nabízet. Likvidace za tak nízkou cenu není za standardních podmínek možná,“ dodává Chmela. Jedině na úkor kvality, což ohrožuje životní prostředí. „Mezi úspěšné kroky patří snížení počtu odběrných míst či omezení rozsahu a kvality recyklace elektrozařízení - například soustředěním se na vytěžení pouze snadno zpeněžitelných druhotných surovin,“ varuje Chmela.

Nebezpečné, či dokonce toxické materiály se ekologicky nezlikvidují a skončí na běžné skládce odpadu nebo jsou odstraněny jiným neekologickým způsobem.

Z úsporných žárovek může při rozbití uniknout toxická rtuť. „Problematické je ukládání úsporných světelných zdrojů na skládkách komunálního odpadu, kde dochází k úniku rtuti do ovzduší nebo do půdy,“ vysvětlil Matěj Man z organizace Arnika.

Jen s odborníky

Provozovatelé kolektivních systémů sběru vysloužilých elektrozařízení proto doporučují pouze spolupráci s prověřenými partnery, kteří mohou prokázat, jakým způsobem a s jakými náklady provádějí jejich sběr a recyklaci.

Každý Čech odevzdá v průměru k recyklaci šest kilogramů elektroodpadu ročně. Ještě před šesti lety skončila jeho většina na skládkách. Ročně se ekologicky zlikviduje tisíc tun elektroodpadu, z něhož se do výroby vrátí 96 procent.